

Enigma Otiliei - Rezumat

Romanul "Enigma Otiliei" (1938) poate fi citit astazi nu doar ca "o fresca din viata burgheziei bucurestene, fixata in niste cadre sociale precise" -Pompiliu Constantinescu, ci si ca un roman manierist comic, cu au observat pe buna dreptate criticii Niciolae Manolescu si I.Negoitescu. Ultimul descopera in Enigma Otiliei "un epic pur si prea tehnic, fara alta motivatie decat gratuitatea sa estetica prea evidenta" (Scriitorii moderni) iar primul trage concluzia ca G.Calinescu "urmarind sa repete polemic in roman formula balzaciana, n-a putut evita ca sa devina, in mainile sale, o expresie si a unui fel de joc estetic de esenta baroca" (Arca lui Noe. Eseu romanul romanesc).

Descoperind ca romanul romanesc nu este inca pregatit psihologism introspectie si intelectualism rafinat lucru datorat structurii retardate societatii romanesti, Calinescu adopta o formula clasica de roman, fiind convins ca, "marea literatura este in fond aceea de stil clasic". Expresia cea mai potrivita, in acest sens este, pentru romanul total, formula balzaciana. "Totul e fundamental la Balzac, scria Calinescu, orice individ infatiseaza un caracter. Numai scena pe care eroii joaca poarta notele epocii. De astfel rostul scriitorului e de a le documenta cu materia obeservatiunii lui, de a le da corp". Acestei formule, dupa cum vom vedea i se adauga numeroase trasaturi ale romanului modern, pe care Calinescu il aprecia mai ales pentru intuirea semnificatiilor interioare ale faptelor si "o randuire a lor dupa miscarea lor launtrica".

Romanul "Enigma Otiliei" este construit la granita clasei dintre clasic si modern. In structura lui, alaturi de trasaturi clasice se regasesc si experiente literare moderne prezente in literatura epocii. In primul rand, Calinescu manifesta un interes deosebit pentru procesele psihice. Personajele desii sunt construite pentru a ilustra un timp, se disting si prin dimensiunea lor interioara, prin ambiguitatea structurii lor intime. Astfel, Otilia si Pascalopol sunt nat-uri enigmatice, iar Felix are o complicatie interioara evidenta. In sfera modernului intra si unele modaitati de caracterizare a persoanelor. Aceasta din urma se definesc ca in romanul modern si prin reflectarea lor in constinta celorlati eroi. Otilia este pentru Costache Giurgiuveanu "Fetita cuminte si candida, pentru Felix ea este o fata exuberanta si capricioasa, Pascalopol distinge la ea o feminitate precece, in timp ce Aglae o considera o usuratica.

O alta trasatura care apropie Enigma Otiliei de romanul modern este caracterul dramatic, scenic al unor secvente. Ilustrativa, in acest sens, este scena supravegherii lui Mos Costache, dupa cel de-al doilea infart al batranului.